U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **O. I.**, zastoupené Mgr. Jindřichem Sojkou, advokátem se sídlem Klatovy, Pražská 119/I, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 26. 7. 2011, č. j. 60 Az 4/2011 - 39,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 15. 3. 2011, č. j. OAM-1-104/VL-10-K01-R2-2007 (dále jen „napadené rozhodnutí“) žalovaný neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Rozhodnutí žalovaného napadla žalobkyně u Krajského soudu v Plzni; ten žalobu rozsudkem ze dne 26. 7. 2011, č. j. 60 Az 4/2011 - 39, zamítl.

V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že se žalobkyně domáhala přezkoumání výroku o neudělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Ztotožnil se se závěry žalovaného, že se žalobkyně snažila ve správním řízení své potíže ve vlasti účelově zveličit, přičemž poukázal na rozpory v jejích výpovědích ve správním řízení. K tomu uvedl, že je logické, že opakované pohovory týkající se jednoho předmětu nemohou být úplně totožné a projevují se v nich mírné odlišnosti; v případě rozporů ve výpovědích žalobkyně se však nejednalo o mírné odlišnosti, nýbrž o zásadní rozpory. Krajský soud navíc neuvěřil tomu, že policista, který žalobkyni znásilnil v roce 2001 a který má mít všude kontakty, dodnes telefonuje matce žalobkyně a zajímá se o to, kde se žalobkyně nachází. Krajský soud nepovažoval za logické, že tak vlivný policista ještě deset let po spáchání činu pociťoval potřebu žalobkyni vyhrožovat.

Dále krajský soud zhodnotil zdravotní stav žalobkyně; přitom vycházel ze zjištění žalovaného, že její psychický stav ji nikterak neohrožuje na životě a nijak ji v běžném životě neomezuje. Přihlédl též k tomu, že k současnému psychickému stavu žalobkyně přispěla i její závislost na alkoholu. Žalobkyně pravidelně navštěvuje psychiatrickou ambulanci a bere předepsané léky, pročež je její stav stabilizovaný. V případě návratu do země původu bude mít možnost získat pravidelnou psychiatrickou péči, ta však (nebude-li žalobkyně disponovat dostatkem finančních prostředků) nemusí odpovídat úrovni jako v ČR. Krajský soud rovněž vycházel z toho, že psychické onemocnění žalobkyně nijak neomezuje její možnosti pracovat a žít plnohodnotný život, přičemž jistě nalezne i oporu u své matky, která ji i za jejího předchozího pobytu ve vlasti finančně podporovala a podporuje ji i nyní v době, kdy žalobkyně pobývá na území ČR. Krajský soud poukázal na to, že nepříznivý zdravotní stav žadatele o mezinárodní ochranu představuje důvod pro udělení doplňkové ochrany pouze výjimečně (například při onemocnění AIDS); případ žalobkyně očividně mezi takové výjimečné případy nepatří.

K tvrzení žalobkyně, že žije v ČR spořádaný život bez excesů, poukázal krajský soud na to, že nejdříve jí bylo v roce 2002 uděleno správní vyhoštění (deportace v říjnu 2002), posléze, po jejím opakovaném příjezdu do ČR, byla trestním příkazem Okresního soudu v Klatovech v roce 2005 odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce jednoho měsíce a k trestu vyhoštění na tři roky. To krajský soud za spořádaně vedený život nepovažoval. Rovněž poukázal na to, že institut azylu či doplňkové ochrany nemůže sloužit k obcházení zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Krajský soud shledal v jednání žalobkyně účelovost podání žádosti o mezinárodní ochranu, neboť tak učinila pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění.

K námitce, že žalovaný nezjistil dostatečně skutkový stav věci, krajský soud uvedl, že žalovaný především dospěl k závěru o nevěrohodnosti výpovědí žalobkyně. Pokud jde o listinné podklady rozhodnutí, u kterých žalobkyně namítala časovou nesouvislost s událostmi, o které svoji žádost o mezinárodní ochranu opírala, zde krajský soud konstatoval, že žalobkyně upínala své žalobní námitky k doplňkové ochraně, o které se rozhoduje podle stavu v době, kdy je žalovaným rozhodováno; v tomto směru listinné podklady obstojí. Závěrem krajský soud doplnil, že není pravdou, že by žalovaný hodnotil důkazy výhradně v neprospěch žalobkyně. Žalovaný naopak akceptoval celou řadu tvrzení, která žalobkyně uváděla ve svůj prospěch, a to například znásilnění policistou, zdravotní stav či situaci ve zdravotnictví v zemi původu.

Rozsudek napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností, v níž uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b), d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatelka především namítá, že byla v zemi původu znásilněna policistou, kterým byla předtím zadržena a předvedena na policejní stanici. Poté čelila z jeho strany nátlaku a výhrůžkám ublížením na zdraví, pokud se bude snažit podat na něj stížnost či jinak jej zdiskreditovat. Stěžovatelka proto opustila zemi původu a odjela do ČR. Zde požádala o mezinárodní ochranu, jelikož se obávala o své zdraví a o svůj život v případě nuceného návratu do země původu. Stěžovatelka se dovolává doplňkové ochrany podle §

14a zákona o azylu a tvrdí, že v případě návratu do vlasti jí hrozí ponižující zacházení a možné ublížení na zdraví. Krajský soud měl nesprávně posoudit otázku doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Podle stěžovatelky existuje důvodná obava, že policista, který ji znásilnil, ohrozí její život a zdraví, což vyplývá z neustálých výhružek adresovaných stěžovatelce prostřednictvím její matky. Policista má násilnické povahové rysy a z jeho strany přetrvává snaha o šikanu stěžovatelky. Stěžovatelka se ohradila proti spekulacím krajského soudu o tom, že ji policista již s největší pravděpodobností obtěžovat nebude; tyto spekulace nejsou, dle jejího názoru, ničím podložené.

Dále stěžovatelka uvedla, že je logické, že se v jejích výpovědích objevily jisté rozpory, neboť pohovory probíhaly v rozmezí čtyř let. Není možné si již po tolika letech vybavit události v zemi původu zcela přesně. Samo znásilnění si stěžovatelka pamatuje velmi dobře, nelze však po ní požadovat, aby si zcela vzpomněla kdy, jak a v jakém pořadí docházelo k setkáním a telefonickým hovorům se zmíněným policistou.

Krajský soud podle stěžovatelky rovněž nesprávně zhodnotil její zdravotní stav. V důsledku znásilnění, neustálých výhružek ze strany policisty a obav z nejisté budoucnosti trpí totiž psychickými problémy; proto potřebuje odbornou pomoc a dohled a dochází na psychiatrické oddělení nemocnice v Klatovech. Krajský soud vycházel z toho, že stav stěžovatelky je stabilizován, a proto nemá žádný praktický dopad na její běžný život, zcela však přehlédl, že ke stabilizaci psychického stavu stěžovatelky došlo v důsledku pravidelného užívání antidepresiv. Stěžovatelka se obává, že v případě návratu do vlasti nebude moci antidepresiva pravidelně užívat, a proto se její psychický stav výrazně zhorší. Není v jejích finančních možnostech hradit si drahou léčbu v zemi původu, což připustil i krajský soud.

Závěrem stěžovatelka namítla, že obsah správního spisu a provedené důkazy nevyvrací její tvrzení; tento argument uvedla již v žalobě a krajský soud se k němu nevyjádřil.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní ochrana stěžovatelce již jednou poskytnuta individuálním projednáním její věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatelky a je podmíněn již zmíněným přesahem jeho vlastních zájmů. Zákonný pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Pokud jde o jeho výklad, ten byl podán například v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz), dle kterého *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor*

k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů." Z tohoto pohledu bylo tedy nahlíženo na jednotlivé uplatněné kasační důvody.

Především je nutné konstatovat, že stěžovatelka vztahuje svou kasační argumentaci toliko k institutu doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Jednak tvrdí, že jí hrozí ponižující zacházení a ublížení na zdraví ze strany policisty, který ji kdysi znásilnil, jednak namítá, že v případě návratu do vlasti utrpí její psychický stav, neboť nebude mít zajištěnu zdravotní péči na takové úrovni, v jaké jí doposud byla poskytována na území ČR (pokud snad ano, tak pouze za zvýšené finanční prostředky, které nemá k dispozici).

Pokud jde o stěžovatelčiny tvrzené problémy s policistou, žalovaný je na str. 7 svého rozhodnutí vyhodnotil tak, že je lze podřadit pod problémy se soukromou osobou, neboť ve skutkovém kontextu věci je irelevantní, že se jednalo o příslušníka ukrajinské policie. Důležité byly totiž pohnutky této osoby. Stěžovatelka sama uvedla, že pohnutkou ke znásilnění byl sexuální zájem; z ničeho nevyplynulo, že by v jednání policisty existoval podtext ve smyslu některého z azylově relevantních důvodů. K tomu lze poukázat například na rozsudek zdejšího soudu ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, v němž se konstatuje, že *„skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.*" Stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí, že má z jednání policisty nadále strach i pro případ návratu do vlasti; směřuje tedy svou argumentaci na doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu. To principiálně vyloučeno není, neboť Nejvyšší správní soud například v rozsudku ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 – 57, uvedl, že *„nestátní subjekty (soukromé osoby) mohou být původci jak pronásledování ve vztahu k osobám majícím nárok na udělení azylu, tak vážné újmy ve vztahu k osobám s nárokem na doplňkovou ochranu.*" Jinak řečeno, soukromé osoby mohou být původci jak pronásledování (§ 12 zákona o azylu), tak vážné újmy (§ 14a zákona). Citovaný rozsudek pak dále dodává, že *„pro posouzení, zda je ochrana před vážnou újmou ze strany státu, kam má být žadatel navrácen, dostatečná, se uplatní výkladové pravidlo čl. 7 odst. 2 směrnice Rady 2004/83/ES, podle něhož se má zpravidla za to, že ochrana je poskytována, jestliže stát, či strany nebo organizace ovládající stát učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.*" Žalovaný v tomto smyslu hodnotil stěžovatelkou tvrzené důvody ve vztahu k doplňkové ochraně a na základě zpráv o situaci v zemi původu usoudil, že jde-li o potíže s policistou, je ze zprávy MZV č. j. 106362/2009-LPTP ze dne 13. 5. 2009 patrné, že se občané mohou obracet na příslušné orgány s žádostí o pomoc; vyplývá to z ukrajinského zákonodárství. Z obsahu Informace MZV, č. j. 129871/2010-LPTP ze dne 19. 1. 2010 pak zjistil, že na Ukrajině existují dva speciální odbory zabývající se vyšetřováním trestné činnosti policistů. Pokud krajský soud tento postup aproboval, postupoval zcela v souladu s judikaturou zdejšího soudu, jak

uvedeno shora. Konečně je třeba dodat, že ustálená judikatura zdejšího soudu k doplňkové ochraně podle § 14a zákona o azylu (viz například rozsudek ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, publikovaný pod 1849/2009 Sb. NSS) předpokládá kvalitativně zcela jiná ohrožení žadatele o mezinárodní ochranu a je vyhrazena pouze pro nejvážnější a bezprostředně hrozící ohrožení jeho života a zdraví.

Co se týče zdravotního stav stěžovatelky a s tím související námitky, že v případě návratu do vlasti jí nebude zaručena stejná úroveň zdravotní péče jako v ČR (z čehož má rezultovat splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu), zde odkazuje Nejvyšší správní soud na rozsudek ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 – 69. V něm byl řešen případ, kdy se ukrajinská státní příslušnice dovolávala čl. 13 části II. Evropské sociální charty (vyhlášené pod č. 14/2000 Sb. m. s.), který garantuje sociální a lékařskou pomoc každé osobě, která je bez přiměřených prostředků. Zdejší soud v citovaném rozsudku konstatoval, že z uvedeného článku Charty *„stěžovatelce plynula pouze práva na určitou úroveň zdravotní péče po dobu jejího (legálního) pobytu v ČR. Rozhodně z ní neplynulo právo, aby mohla v ČR pobývat i poté, co zanikne legálnost jejího pobytu, tak aby mohla nadále požívat tu úroveň zdravotní péče, kterou jí zajišťuje český systém zdravotní péče. Z článku 13 Evropské sociální charty, pokud je ve vztahu mezi konkrétní osobou a ČR aplikovatelný, totiž plyne právo této osoby na určitou úroveň zdravotní péče, nikoli ovšem právo, aby tato úroveň byla zachována i po jejím opuštění ČR – v duchu jakéhosi pokřiveného výkladu lidskoprávní zásady ´stand still´, správně vyložené například v nálezu Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01 (publikovaného ve Sb. n. u. ÚS, sv. č. 26, nález č. 80, s. 317); ani právo, aby se vyhnula nucenému opuštění republiky s odůvodněním, že by to vedlo ke snížení zdravotní péče jí poskytované. Nejedná se totiž o žádné právo ´věčné´, nýbrž dočasné, vázané pouze na dobu legálního pobytu na českém území. Lze proto tuto úvahu o důsledcích aplikovatelnosti článku 13 části II. Evropské sociální charty na vztah mezi stěžovatelkou a ČR uzavřít konstatováním, že z něj stěžovatelce plynula práva na zdravotní péči po dobu jejího legálního pobytu na našem území, závazek v tomto článku obsažený však nemá zásadně takovou povahu, že by k jeho porušení mohlo vést vydání stěžovatelky do země původu mající potenciálně nižší úroveň zdravotní péče než ČR (...) [Č]lánek 13 pak zakládá České republice závazek pouze po dobu stěžovatelčina legálního pobytu na našem území, nikoli závazek, aby úroveň zdravotní péče, jíž dosáhne v době tohoto pobytu legalizovaného z důvodu azylového řízení, jí byla zachována i po skončení tohoto řízení. Tím spíše nelze shledat, že by ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany a následné vycestování stěžovatelky na Ukrajinu založilo rozpor s mezinárodními závazky ČR, na nějž pamatuje § 14a zákona o azylu, jenž ve svém odst. 2 písm. d) myslí na situace odlišné, svou povahou vycházející ze zásady non-refoulement. Nelze jistě vyloučit, že by doplňková ochrana byla cizinci udělena i z důvodů nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu; tato nedostatečnost by však musela dosahovat úrovně označitelné za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení, jak na ně pamatuje jak § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, tak – aplikovatelný i na základě § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu - čl. 3 Evropské úmluvy, jak jej vyložil Evropský soud pro lidská práva zejména v rozsudku D. proti Spojenému království ze dne 2. 5. 1997, stížnost č. 30240/96.“* Citovaný judikát zdejšího soudu zcela dopadá i na stěžovatelčin případ.

Stěžovatelka se konečně snažila v kasační stížnosti vysvětlit rozpory ve svých výpovědích. K otázce věrohodnosti žadatele o mezinárodní ochranu se Nejvyšší správní soud vyslovil již několikrát. Jde například o rozsudek ze dne 14. 5. 2008, č. j. 7 Azs

25/2008 – 105, dle kterého *„[n]evěrohodnost tvrzení na podkladě uvádění rozporuplných tvrzení znemožňuje správnímu orgánu shledat u žadatele podmínky pro udělení azylu. Jelikož zpravidla není v možnostech žadatele v řízení o udělení mezinárodní ochrany prokázat svá tvrzení jiným způsobem než svou výpovědí, je srovnání jím uváděných skutečností zásadním kritériem pro posouzení jejich věrohodnosti. Pokud se ve výpovědích žadatele vyskytuje značné množství rozporů, které není schopen zdůvodnit, nelze ministerstvu vytýkat, že k nim přistupuje s určitou mírou pochybností.“* V této souvislosti lze odkázat i na rozsudek ze dne 18. 1. 2006, č. j. 6 Azs 386/2004 – 40, v němž zdejší soud vyslovil, že *„[j]elikož často není v možnostech žadatele o azyl prokázat svá tvrzení jiným způsobem než vlastní věrohodnou výpovědí, je srovnání skutečností jím uvedeným v žádosti o azyl, vlastnoručně psaném prohlášení a v pohovoru významným měřítkem jeho věrohodnosti.“* Žalovaný i krajský soud se věrohodností výpovědí stěžovatelky podrobně zabývali a při jejím hodnocení postupovali zcela v intencích uvedené judikatury.

Pokud stěžovatelka namítala, že obsah správního spisu a provedené důkazy nevyvrací její tvrzení a že krajský soud takto uplatněný žalobní bod nevypořádal, nelze než konstatovat, že takto uplatněná kasační námitka se nese v příliš obecné rovině, než aby se jí mohl Nejvyšší správní soud věcně zabývat.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura zdejšího soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za situace, kdy stěžovatelka sama žádné konkrétní důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdila, nelze než uzavřít, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje její vlastní zájmy.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost nepřijatelnou; proto ji podle ustanovení § 104a s. ř. s. usnesením odmítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. listopadu 2011

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu